Наталія Гусейнова,
Наталія Рудакова

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЄЮ, ЯКА ВИХОВУЄ ДИТИНУ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Одним із найважливіших чинників для розвитку дитини є сім'я. Батьки дають дітям життя, відповідають за догляд і виховання, беруть на себе фінансову відповідальність. Саме за допомогою сім'ї дитина соціалізується, формує себе як особистість.

Для організації соціального захисту сімей, які виховують дітей з інвалідністю, потрібна, насамперед, зміна ставлення українського суспільства до проблеми інвалідності.

Питання соціального захисту дітей з інвалідністю досліджували О. Андрієнко, О. Безпалько, Р. Вайнола, Д. Вернер, Л. Вознюк, Л. Грачев та ін. Сім'ї, в яких виховуються діти з інвалідністю, рідко мають досить стійкі моральні сили, аби звернутись за соціальною допомогою.

До основних проблем з якими стикаються сім'ї в яких виховується дитина з інвалідністю можна віднести такі:

– проблеми правової сфери, пов'язані з виконанням нормативно-правових актів на належному рівні усіма ланками державного управління і фахівцями;

– незручне територіальне розташування спеціальних закладів освіти, недостатній рівень освітньої та виховної роботи у цих закладах, брак талановитих педагогів;

– низька матеріальна забезпеченість сімей, що виховують дитину із вадами розвитку, труднощі в реалізації гарантованих пільг;

– недостатній розвиток і недоступність технологій ранньої діагностики, корекції, реабілітації, прогнозування медичних наслідків інвалідності, невисокий рівень забезпечення безкоштовними медичними послугами та ліками, нестача кваліфікованих спеціалістів;

– неприйняття людей із особливими потребами повноцінними членами суспільства, упередженість і стереотипність у ставленні до них з боку багатьох людей, а також перенесення стереотипності на родичів людей з інвалідністю [2, с. 15].

Тому соціальні працівники мають сприяти у допомозі батькам, які мають дітей з інвалідністю в отриманні пільг та інших видів соціального обслуговування, передбачених Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів» [3, с. 1–3].

Соціальна допомога сім'ям, які виховують дитину з інвалідністю – це сімейно-центрована практика, яка має на меті соціалізувати дитину. Соціально-педагогічна допомога дітям з інвалідністю визначається як професійна або волонтерська діяльність, що спрямована на гармонізацію

та гуманізацію відносин особистості та суспільства через педагогізацію середовища дитини та надання соціальних послуг.

Вона має здійснюватися з дотриманням таких принципів:

– спільність дій сім'ї та соціальних інститутів у процесі соціалізації дитини;
– стимулювання активізації ролі батьків, їхнє навчання й інтеграція в процес соціально-педагогічної діяльності [1, с. 81].

Одним із важливих моментів роботи з дітьми з особливими потребами є їх виховання в сім'ї, оскільки ці діти майже весь свій час проводять в сімейному оточенні. Соціально-педагогічна допомога має бути цілеспрямована не на зміну родини, а на активізацію її власних ресурсів та ініціативи, так як тільки перетворення родини в активного суб'єкта соціально-педагогічної діяльності є визначним чинником ефективності процесів реабілітації й інтеграції дитини.

В роботі з батьками можна виділити п'ять різновидів або тактик:

1. Особиста робота з конкретною сім'єю.
2. Непряма робота з конкретною сім'єю.
3. Особиста робота з групою батьків.
4. Непряма робота з групою батьків.
5. Прогрес спілкування між сім'ями [1, с. 83–84].

Для того, аби успішніше долати труднощі, сім'ям з дитиною з інвалідністю корисна робота в команді з окремим куратором, що координує дії. Планомірна система соціальної роботи в умовах сім'ї не тільки підвищує рівень розвитку дитини, а й допомагає її соціальній активності, нівелює негативні переживання у батьків, генерує оптимістичні установки стосовно майбутнього [3, с. 27–41].

Отож, в основу соціального захисту сімей, які виховують дітей з інвалідністю, повинна бути покладена установка на інтеграцію, яка б окреслювала узгодженість, цілісність і системність різних аспектів допомоги. Значна увага має бути приділена соціалізації, вихованню у сім'ї, розвитку творчого потенціалу дитини, яка в результаті стане самостійним та повноцінним членом суспільства.

Список використаних джерел

1. Вернер Д. Реабилитация детей-инвалидов / Д. Вернер. – Москва, 2012. – 672 с.
2. Безпалько О. В. Підготовка волонтерів до роботи з дітьми з обмеженими функціональними можливостями: Методичні рекомендації до проведення тренінгових занять / О. В. Безпалько, С. В. Едель. – Київ : НДПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 32 с.
3. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». – К. : Сфера, 2017. – 23 с.